

חורב ישראל (חרקובסקי) ז"ל

נולד ב-1918 ברוסיה, עלה לארץ ב-1921
גוייס לקורס הימי של הסוכנות ב-1939
התגייס לפלי"ם ב-1943
נפטר בשדות ים ב-5.1.2000
רשמו בנותיו: אדוה, דורית, סמדר

ישראל עלה ארצה בגיל 3. שנים ראשונות עברו על המשפחה בהתמודדות עם קשיי הקליטה והפרנסה. יפו, רח' גורדון, תל-אביב הקטנה, ימים של אז.

בשנות העשרה המוקדמות כבר הצטרף ישראל ל"הגנה" והחל בקריירה של שומר בבית קולנוע מטעם ה"הגנה", אקדח מוחבא בבגדיו.

מאוחר יותר, כחבר תנועת "המחנות העולים" יצא להכשרה בגבעת ברנר, שירת כנוטר במשימות שמירה על פסי הרכבת, עד שחלה בקדחת ונשלח בחזרה. אז הצטרף לשדות-ים עם חבריו ל"מחנות העולים", והצטרף לחברים העובדים בנמל, כובשי העבודה העברית.

כשנפצע בידו ולא יכול היה לעבוד, נשלח לקורס הימי בתל-אביב, וכך החל הרומן שלו עם הים. את מעפילי האוניה "טייגר היל" עזרו הוא וחבריו לקורס להוריד לחוף, ביניהם מעפילה אלמונית שלימים נודע לו כי שמה אסתר צוקרוביץ אז, אסתר חורב בעתיד.

כיבוש העבודה בים ולא רק בנמל היה יעד נכסף. שלושה ימאים עלו על אוניה לצבור שעות-ים והרבה ניסיון לקראת העתיד. ישראל היה אחד מהם.

עם אוניה זו ואחרות הסתובב בעולם, השתתף בפניו דונקירק, ליווה שיירות מאירופה לארה"ב ובחזרה, ואחר מסעות רבי תלאות חזר הביתה לקיבוץ. עם שובו, גוייס לפלי"ם והחל להדריך בקורסים בשדות-ים. כאן גם פגש את אסתר חברת פלי"ם גם היא.

ישראל מספר:

כשחזרתי מאחת ההפלגות חיכה לי בנמל זלמן פרח והציע לי להצטרף לפלוגה הימית של הפלמ"ח, שהוקמה אז. הגעתי לשדות-ים לקורס הימי השני שלי, לכן הדרכתי בנושא חיבל ושייט ולמדתי תיאוריה עם כולם. ככל מחלקות הפלמ"ח התפרנסנו בצורה עצמאית, ואני עבדתי בנמל. חזרתי להדריך בקורס הימי השלישי של הפלי"ם, שם פגשתי את אשתי לעתיד, אסתר. אסתר גוייסה לפלי"ם כמחסנאית, גזברית ודואגת כללית לרווחת הבחורים. היא ידעה לתפור על מכונה ותפרה את המפרשים, אני תפרתי את החבל מסביב למפרש, ושם התפתח הרומץ בינינו. אני ושני חברי - גד קמפינסקי וזאב פריד עלינו על ספינת המפרשים החופית "מחסון" [ספינת מפרש מסוג 'מארכב'] כדי לרכוש שעות-ים. בהיותי על החוף יצאה הספינה מהנמל ועקב סערה התנפצה על הסלעים. חבריי לצוות ניצלו ובערב התכנסה המחלקה הימית להרמת כוסית של ברכה. התאריך 13 בחודש. מאז הנוהג של הימאים להרים כוסית ב-13 בכל חודש. מאוחר יותר עליתי עם מספר חברי פלי"ם לעבוד באוניה "עמוס" (שבבעלות חברת "עתיד").

לכבוד חתונתי ב-20.6.45 נשלחתי לאיטליה להכין ספינה ולהגיע איתה עם מעפילים לארץ. בתנאים לא תנאים (מחסור של סוף המלחמה) העמסנו 35 מעפילים והגענו לחוף שדות-ים. שם הורדו המעפילים בשלום. שם הספינה "דלין" והיא היתה הראשונה לאחר המלחמה שהצליחה להוריד את המעפילים בשלום.

בלילה בחוף שדות-ים הגיעה אישתי לספינה וסיפרה לי שהיא בהריון. חזרתי לאיטליה עם ה"דלין". באחד הימים נשלחתי לחפש היכן עוגנת ספינה שהגיעה מהארץ עם שליחים. הספינה עגנה בנמל קטן בעיירה סנטה מריה, על המפה מצאנו חמש סנטה מריה. כשמצאנו את הספינה בסנטה מריה דה לוקה, התברר לי שאחד השליחים נושא ניירות מזויפים על שם ישראל חרקובסקי, האישה צבי נצר גיסי. בניירות שלי היה שמי יאנוש או יונה.

לאחר תקופה ארוכה של ארגון אוניות מעפילים באיטליה יצאתי שוב עם אוניית מעפילים לקראת חג המולד, לנצל את שמחת החג של האנגלים, על מנת להוריד את המעפילים בשלום. הקשר עם הארץ היה טוב, הגענו ממש בחג המולד. הגענו לחוף נהריה, מתוך פזיזות והנחה שחוף נהריה הוא חוף עמוק, לא מדדתי את העומק וכך עלינו עם האוניה ממש על החוף במים רדודים. ירדתי עם סירה לחוף לראות מה אפשר לעשות. שלחתי את הסירה לנסות להוריד אנשים אבל הים היה חזק מידי והסירה התהפכה. ישבתי על החוף, רואה את האוניה מסתובבת עם דופן לגלים ונוטה על צידה, והכל באשמתי. הייתי מאוד עגום ולא ידעתי איך נצליח להציל את האנשים. מישוהו הציע לשחות לאוניה עם חבל, לקשור אותו מהחוף לאוניה והאנשים יחזיקו בו ויגיעו לחוף. אני הייתי באפיסת כוחות לאחר שחזרתי בסירה מספר פעמים, מהאוניה לחוף ובחזרה, בניסיונות לחלץ את האנשים, וכך לא לקחתי חלק בהורדת המעפילים שאכן ירדו בעזרת החבל. אחר כך שמעתי שאישה אחת טבעה. האוניה היתה "חנה סנש", ועליה כתב אלתרמן בטור השביעי את השיר "נאום תשובה לרב חובלים איטלקי", היתה מסיבה גדולה והייתי אמור להיות בין אורחי הכבוד. אבל אסתר, אישתי, היתה אז בחודש התשיעי להריונה ולא היה לה מה ללבוש לאירוע חגיגי כזה. וכך אסתר ואני לא נכחנו במסיבה לכבוד הצלחת הורדת המעפילים מ"חנה סנש".

לאחר מסע "חנה סנש" עברתי קורס ניווט אסטרונומי של הפלמ"ח, ונשלחתי שוב לאירופה. הגעתי לאירופה בדרך "לא כשרה": קיבלתי פס לעלות לאוניה שהובילה נוסעים לקונגרס בשווייץ. הפס מאפשר ללוות את הנוסעים עד הסיפון ולקראת ההפלגה יורדים המלווים מהאוניה. היינו קבוצה של חמישה והיינו צריכים לצאת כנוסעים סמויים על האוניה. אני הייתי הקיבוצניק היחיד, לא הייתי לבוש כנוסע מכובד. כשהורידו את המלווים לא הצליחו ארבעת חברי הקבוצה האחרים להתחמק מביקורת הניירות והורדו אל החוף. במקרה פגשתי את מפקד המחלקה הימית יעקב סלומון על הסיפון. הוא לא ידע שאין לי ניירות ושאל אותי: "מה אתה עושה בתלבושת כזו באוניית נוסעים? לך לתא שלי יש שם ז'קט נוסף שלי תלבש אותו ותראה כבן אדם בינתיים". לבשתי את הז'קט שלו והנה בכיס אני מוצא פספורט עם תמונה שלו ומספר תא. היינו די דומים שנינו עם שפם וצבעים זהים. השתדלתי לא לבלוט בקהל ובכל זאת חשד בי האחראי על הנוסעים והזמין אותי למשרדו. כששאל אם יש לי כרטיס נתתי לו את הפספורט. הוא מסתכל על התמונה, עלי, מבקש מספר תא אני נותן לו והוא מאשר את שהותי. חזרתי לתא וכך יעקב סלומון לא יכול היה להשתמש בתעורות שלו כי אני הוכרתי כבעל התעודות האלה והוא היה נוסע סמוי. הסתדרנו איכשהו כל ההפלגה והגענו בשלום לגנואה.

מאיטליה נשלחתי עם שני מלווי אוניות לצרפת כתחנת ביניים בדרך ללונדון, לשם כביכול הובלתי, אני סרג'נט בצבא האנגלי, שני פושעים למשפט (המלווים). הגענו לפרז' בשלום ומשם המשכתי למרסיי. בוילה סן ג'רום בה הוקם מחנה איסוף לעולים, הייתי אחראי על המחנה. לאחר זמן הוחלפתי ונשלחתי לכתובת אחרת שם פגשתי רב חובל ספרדי. אמרו לי שיש אוניה מוכנה האמורה להעלות עולים בצפון אפריקה והצוות הישראלי כולל עוד מלווה ואלחוטאי (גדעוני).

עקב תקלות היה חסר ציוד ואת המעפילים העלינו ללא סדר. כשהיו על האוניה 400 עולים מתוך 700 המתוכננים הגיעה המשטרה המקומית לחוף ואנו נאלצנו לברוח לים. הייתי חולה והיה קשה מאד להתארגן לאחר שסערה עיכבה אותנו ומלאי המים והפחם שנשארו ברשותנו לא הספיקו להפלגה עד חופי הארץ.

שיניתי יעד לכיוון פלרמו לשם הגענו בשלום, קנינו מה שצריך וכשיצאנו לים הצטרפה אלינו משחתת בריטית. למחרת הגיעה עוד משחתת. ידענו שאם נעצור בים יחזירו את העולים לטוניס, ואם יעצרו אותנו ליד חופי הארץ יגיעו העולים לקפריסין, ואכן כך היה. הגעתי עם המעפילים לקפריסין כאחד מהם. דאגתי שיפרידו אותי מהם, כי

הייתי בלונדיני ואי אפשר היה להאשים אותי שאני עולה מצפון אפריקה, מה שהיה מוביל לזיהויי כישראלי, איש עליה ב' והייתי מגיע ישר לכלא. נשארתי בקפריסין כשלושה חודשים. שם האוניה היה "יהודה הלוי".

בסוף מלחמת העצמאות, עם הקמת המדינה, נשלחתי להביא עולים בספינה מקפריסין, איתה הגעתי לחופי הארץ כשאנחנו מניפים את דגל ישראל.

מספרות הבנות:

עם הקמת המדינה תם פרק המסעות, ואבא מתפנה לטפח את ביתו שכה אהב. אמא אסתר, שלוש הבנות - אדוה, דורית וסמדר, חיים שהגיע כילד, לאחר ששרד את השואה, ומאוחר יותר גם אבי ויהודה, שגדלו בשדות-ים והמשפחה היתה להם בית.

אבא איש עמל ועבודה משתלב בענף הבניין, מנהל את המרצפיה שבקיבוץ, בונה מסדום ועד רמת הגולן כאיש "מפעל הבניה" ו"סולל בונה". ועם יציאתו לגימלאות מצטרף לנגריה שבקיבוץ.

"אין עבודה לא מכובדת" נהג אבא לומר.

מותה של אמא היכה בו קשות והזמן חיזק את געגועיו אליה. בימים האחרונים חיפש אותה פעמים רבות. ויחד עם זאת ידע להנות מהמשפחה הענפה, שהקיפה אותו, זכה ל-13 נכדים ונינה אחת, והיה גאה מאד על כך.